

Sygn. akt: I C 767/19

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 sierpnia 2019 r.

Sąd Rejonowy w Grudziądzu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	sędzia Andrzej Antkiewicz
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Monika Kopczyńska

po rozpoznaniu w dniu 21 sierpnia 2019 r. w Grudziądzu na rozprawie

sprawy z powództwa (...) S.A. w B.

przeciwko M. P. (1)

o zapłatę

- zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 3.099,08 zł (trzy tysiące dziewięćdziesiąt dziewięć złotych 08/100) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 3 marca 2019 roku do dnia zapłaty;
- oddala powództwo w pozostałej części;
- zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 939,04 zł (dziewięćset trzydzieści dziewięć złotych 04/100) tytułem zwrotu części kosztów procesu;
- nadaje wyrokowi w punktach 1. i 3. rygor natychmiastowej wykonalności.

Sygn. akt I C 767/19

UZASADNIENIE

(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. wniosła przeciwko M. P. (2) pozew o zasądzenie kwoty 6.821,09 zł wraz z odsetkami umownymi za opóźnienie równymi dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 3 marca 2019 r. do dnia zapłaty, jak również o zasądzenie zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu pozwu wskazano, że dochodzona wierzytelność wynika z weksła, który został wypełniony na kwotę 7.521,09 zł. Weksel został wystawiony na zabezpieczenie zwrotu zadłużenia z tytułu pożyczki udzielonej pozwanej przez powódkę. Powódka wskazała, że wezwała pozwaną do wykupu weksła, jednakże pozwana wpłaciła na konto powódki jedynie kwotę 700 zł.

W piśmie z dnia 12 kwietnia 2019 r. powódka sprecyzowała, że wnosi o zasądzenie od należności głównej odsetek ustawowych za opóźnienie (k. 17 akt).

Pozwana nie stawiała się na rozprawę, nie wniosła o rozpoznanie sprawy bez jej udziału i nie złożyła odpowiedzi na pozew.

Sąd rozpoznał sprawę w postępowaniu uproszczonym (k. 1).

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 22 sierpnia 2018 roku (...) Spółka Akcyjna w B. (pożyczkodawca) zawarła z M. P. (1) (pożyczkobiorca) umowę pożyczki gotówkowej, na podstawie której udzielono pozwanej pożyczki w kwocie 4.000,00 zł na okres 24 miesięcy. Strony przewidziały, że pożyczka jest oprocentowana według stałej stopy procentowej w wysokości 9,84 % w skali roku (odsetki umowne) oraz że z tytułu udzielenia pożyczki pożyczkobiorca zobowiązany będzie do uiszczenia na rzecz dającego pożyczkę następujących opłat: opłaty przygotowawczej w wysokości 129 zł, wynagrodzenia prowizyjnego w wysokości 2.771 zł i wynagrodzenia z tytułu przyznania tzw. (...) w kwocie 500 zł. Kwoty te zostały rozdzielone proporcjonalnie do liczby rat pożyczki i miały być uiszczane częściowo przy każdej racie razem z odsetkami umownymi. Pożyczka miała być spłacona w 24 miesięcznych ratach ustalonych w harmonogramie spłat – do 1 dnia każdego miesiąca kalendarzowego, począwszy od października 2018 r. - po 341 zł. W umowie pożyczki przewidziano, że na wypadek opóźnienia w spłacie rat pożyczki pozwana zapłaci odsetki od zadłużenia przeterminowanego w wysokości rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego równej stopie odsetek maksymalnych za opóźnienie, o których mowa w art. 481 § 2¹ k.c. (pkt 4.1. części C umowy).

W punktach 1.4 lic. c i 15 części C umowy stwierdzono, że pozwana w zamian za zapłatę płatnego z góry wynagrodzenia w kwocie 500 zł może skorzystać z tzw. Twojego Pakietu, w ramach którego ma prawo do jednorazowego w całym okresie kredytowania **bezpłatnego** odroczenia maksymalnie dwóch kolejnych terminów płatności rat albo do **bezpłatnego** obniżenia o 50% maksymalnie czterech kolejnych rat, po terminowej spłacie dwóch pierwszych rat. Odroczone raty lub części obniżonych rat miały być spłacone w dodatkowym okresie kredytowania. W następstwie odroczenia rat termin spłaty pożyczki miał ulec przedłużeniu maksymalnie o 2 miesiące, w okresie których pożyczkobiorca miał spłacić odroczone raty. W okresie odroczenia rat nie miały być naliczane odsetki w stosunku do odroczonej części rat. W następstwie obniżenia rat termin spłaty pożyczki miał ulec przedłużeniu maksymalnie o cztery miesiące, w okresie których pożyczkobiorca miał spłacić obniżoną część rat. W stosunku do obniżonej części rat w okresie odroczenia rat nie miały być naliczane odsetki.

W umowie zastrzeżono, że pożyczkodawca może wypowiedzieć umowę w przypadku, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania. Okres wypowiedzenia wynosił 30 dni (pkt 8.1 lit. a części C umowy).

Jako zabezpieczenie zwrotu pożyczki pozwana podpisała weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową. Pożyczkodawca miał prawo wypełnić ten weksel na sumę odpowiadającą zadłużeniu pożyczkobiorcy z tytułu umowy pożyczki w przypadku, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od otrzymania wezwania.

Dowody : umowa pożyczki wraz z harmonogramem spłat - k. 31-36 akt

weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową - k. 6 i 8 akt

Pozwana nie płaciła w terminie rat pożyczki. Pismem z dnia 31 stycznia 2019 r. powódka wypowiedziała pozwanej umowę pożyczki z 30 dniowym okresem wypowiedzenia, ze skutkiem natychmiastowej wymagalności wszystkich należności wynikających z umowy. Wskazała, że zadłużenie pozwanej wynosi 7.521,09 zł, w tym suma pozostałych do spłaty rat pożyczki na dzień wypowiedzenia umowy w kwocie 7.502 zł i odsetki umowne za opóźnienie w płatności rat w wysokości 19,09 zł. Powódka wezwała pozwaną do zapłaty żądanej kwoty w terminie 30 dni od dnia doręczenia pisma. Powódka wypełniła weksel in blanco na kwotę 7.521,09 zł, wskazując termin płatności na 2 marca 2019 r. i wezwała pozwaną do wykupu weksla.

Dowody : pismo o wypowiedzeniu umowy pożyczki - k. 7 akt

wypełniony weksel – k. 6 akt

Po wezwaniu do wykupu weksła pozwana wpłaciła na rzecz powódki jedynie 700 zł (okoliczność niesporna).

Sąd zważył, co następuje:

Przedstawiony stan faktyczny ustalony został w oparciu o dokumenty złożone przez powódkę, które w ocenie Sądu nie budziły wątpliwości co do ich autentyczności i prawdziwości, wobec czego mogły stanowić wiarygodną podstawę ustaleń faktycznych.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 160) jeżeli weksel, niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zastrzegać, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa. Na tle tego przepisu dominuje pogląd, że w stosunku do pierwszego wekslobiorcy - będącego kontrahentem z porozumienia wekslowego - zarzut niezgodnego z porozumieniem uzupełnienia weksła może być podnoszony bez ograniczeń, w tym zakresie art. 10 Prawa wekslowego nie stosuje się. Art. 10 wyznacza natomiast granice skuteczności tego zarzutu względem dalszego nabywcy, który nabył weksel sposobami prawa wekslowego.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej sąd krajowy jest zobowiązany do zbadania z urzędu, czy warunki umowy wchodzące w zakres stosowania dyrektywy Rady (...) z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. 1993, L 95, s. 29) mają nieuczciwy charakter, a także do tego, by dokonawszy takiego badania, zniwelować brak równowagi między konsumentem a przedsiębiorcą, o ile sąd ów posiada niezbędne ku temu informacje dotyczące stanu prawnego i faktycznego (zob. np. wyrok (...) z dnia 13 września 2018 r. w sprawie C-176/17 - z udziałem powódki). Ze względu na fakt wiadomy Sądowi orzekającemu z innych spraw, że powódka stosuje w umowach z konsumentami niedozwolone klauzule umowne, Sąd uznał, że przedłożony przy pozwie weksel nie jest wystarczający do rozstrzygnięcia sprawy, a konieczne jest zbadanie odpowiedzialności pozwanej w kontekście stosunku podstawowego (pożyczki), na zabezpieczenie którego pozwana wystawiła weksel in blanco.

Według art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Z tytułu udzielenia pożyczki pożyczkodawca może żądać wynagrodzenia w formie odsetek **albo** prowizji za korzystanie przez pożyczkobiorcę z jego środków finansowych. Użycie zwrotu „albo” oznacza alternatywę rozłączną. Nie można więc jednocześnie pobierać odsetek umownych i prowizji za korzystanie przez pożyczkobiorcę ze środków pożyczkodawcy.

W ocenie Sądu nie budziła wątpliwości kwestia ponoszenia odpowiedzialności przez pozwaną z tytułu niewywiązania się z umowy pożyczki z dnia 22 sierpnia 2018 roku, jak i zasadność wypowiedzenia umowy, albowiem w dniu sporządzenia wypowiedzenia pozwana posiadała zaległości w spłacie kilku rat. Sąd nie zakwestionował prawa powódki do pobrania opłaty przygotowawczej, albowiem takie opłaty są standardowo pobierane za wykonanie czynności związanych z udzieleniem pożyczki. Opłata określona w umowie zawartej między stronami nie była wygórowana.

Sąd zakwestionował natomiast prawo powódki do naliczenia i pobrania dodatkowego wynagrodzenia prowizyjnego w wysokiej kwocie 2.771 zł za udostępnienie pozwanej środków pieniężnych oraz prawo do pobrania opłaty za tzw. Twój Pakiet w wysokości 500 zł. Za przygotowanie umowy pożyczki powódka pobrała bowiem opłatę przygotowawczą, a za udostępnienie pożyczkobiorcy środków pieniężnych odsetki umowne zbliżone do maksymalnych. Brak było podstaw do pobierania podwójnego wynagrodzenia za to samo.

W wielu podobnych sprawach toczących się przed tut. Sądem z powództwa (...) S.A. w B. o zwrot pożyczki zakwestionowano praktykę tej spółki pobierania na podstawie umów pożyczek dodatkowego wynagrodzenia prowizyjnego w wysokich kwotach, żądanego często obok odsetek umownych za udostępnienie środków pieniężnych, doliczonych do każdej raty. Zapis o tej prowizji uznano za zmierzający do obejścia przepisów o ochronie praw

konsumentów oraz o odsetkach maksymalnych (ukryta lichwa). Stwierdzono, że takie działanie nie zasługuje na ochronę prawną, albowiem jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumentów, dlatego jest nieważne (art. 58 § 1 i 2 k.c.). Tak było m.in. w sprawach o następujących sygnaturach akt: I C 189/16, I C 2424/16, I C 285/17, I C 397/17, I C 398/17, I C 477/17, I C 501/17, I C 1100/17, I C 1244/17, I C 1595/17, I C 1707/17, I C 390/18, I C 1796/18, I C 1826/18, I C 2751/18, I C 2752/18 i I C 2753/18.

Kwestią obciążania przez powódkę pożyczkobiorców zbyt wysokimi opłatami prowizyjnymi za udostępnienie na określony czas środków pieniężnych zajmował się też niejednokrotnie Sąd Okręgowy w Toruniu, w tym w sprawach o sygn. akt VIII Ca 563/17, VIII Ca 582/17 i VIII Ca 664/18, podzielać w swoich wyrokach stanowisko tut. Sądu o sprzeczności umów pożyczek w zakresie wynagrodzenia prowizyjnego z dobrymi obyczajami, zasadami współzycia społecznego i przepisami regulującymi wysokość odsetek maksymalnych. Sąd Okręgowy, odwołując się do wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 27 kwietnia 2012 r. w sprawie XVII AmC 5533/11 (Legalis nr (...)), stwierdził, że niezależnie od uregulowań ustawy o kredycie konsumenckim dotyczących maksymalnej wysokości kosztów pozaodsetkowych, koszty te nie mogą stanowić dodatkowego źródła zysku przedsiębiorcy, powinny zatem być kształtowane w sposób zgodny z rzeczywistym kosztem dokonywanych czynności, w związku z którymi pozostają. W przywołanych sprawach Sąd Okręgowy w Toruniu stwierdził również, że wynagrodzenie prowizyjne zastrzegane w umowach stosowanych przez powódkę pozostaje oderwane od faktycznych kosztów przez nią poniesionych, w istocie nie stanowi więc „kosztu okołodsetkowego”, te bowiem powinny być związane – zgodnie z zasadą ekwiwalentności świadczeń – z określonymi kosztami poniesionymi przez pożyczkodawcę w związku z udzieleniem pożyczki bądź usługami świadczonymi na rzecz pożyczkobiorcy. Sąd Rejonowy w Grudziądzu oraz Sąd Okręgowy w Toruniu wyraziły w przywołanych sprawach także pogląd, że wynagrodzenie prowizyjne to ukryta forma odsetek od pożyczzonego kapitału, co prowadzi do obejścia przepisów regulujących instytucję odsetek maksymalnych.

W sprawach I C 501/17, I C 1244/17, I C 1595/17, I C 1796/18, I C 2750/18 i I C 2751/18 tutejszy Sąd oraz w sprawie o sygn. akt VIII Ca 582/17 Sąd Okręgowy w Toruniu zakwestionowały zapis umowy stosowany przez powódkę w umowach pożyczkowych o wygórowanym wynagrodzeniu za usługę świadczoną w ramach tzw. (...), polegającą na możliwości odroczenia na wniosek konsumenta płatności kilku rat lub ich części (ze względu na brak ekwiwalentności świadczeń). W uzasadnieniu wyroku z dnia 15 listopada 2017 r. w sprawie VIII Ca 582/17 Sąd Okręgowy w Toruniu uznał postanowienia dotyczące usługi (...) za naruszające w sposób rażący interesy pożyczkobiorcy, sprzeczne z dobrymi obyczajami i prowadzące do obejścia bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa, zwłaszcza dotyczących odsetek maksymalnych i jako takie, za niewiążące konsumenta (art. 58 § 1 i 2 k.c., art. 359 § 2¹ k.c. oraz art. 385¹ § 1 k.c.).

Wskazać też należy, że w decyzji nr (...) z dnia 3 czerwca 2015 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w K. uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działania pożyczkodawcy polegające na stosowaniu opłaty, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty. W uzasadnieniu tej decyzji stwierdzono, że sprzeczne z dobrym obyczajem jest naruszenie ekwiwalentności świadczeń przy stosowaniu wobec konsumentów opłaty, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty, co godziło w ich słuszny interes. Identyczną decyzję wobec (...) Sp. z o.o. w B. wydał Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w K. w dniu 30 grudnia 2015 r. w sprawie (...) (...) w zakresie opłaty przygotowawczej. Zarzuty w niej zawarte wobec pożyczkodawcy można jednak odnieść również do wynagrodzenia prowizyjnego oraz opłaty za tzw. Twój Pakiet.

Ze względu na to, że wynagrodzenie prowizyjne w kwocie 2.771 zł zostało naliczone za to samo, za co należą się powódce odsetki umowne od udzielonej pożyczki, a nadto nie określono w umowie żadnych kryteriów ustalenia tak wygórowanej prowizji, Sąd uznał, że brak jest podstaw do jej zasądzenia. Do identycznego wniosku doszedł Sąd w przypadku wygórowanego wynagrodzenia za usługę świadczoną w ramach tzw. (...), polegającą na możliwości odroczenia na wniosek konsumenta płatności dwóch rat lub czasowego obniżenia o 50% maksymalnie czterech rat. Kwota 500 zł jest nieproporcjonalna do usługi oferowanej przez pożyczkodawcę, albowiem nawet w przypadku

skorzystania z tej usługi, klient i tak musiał spłacić całą pożyczkę. Opisana usługa nie była więc ekwiwalentna do wskazanego wynagrodzenia. W pkt 15 części C umowy wskazano również, że usługa ta jest bezpłatna.

W konsekwencji na podstawie art. 720 § 1 k.c., art. 58 § 1 i 2 k.c., art. 359 § 2¹ k.c. oraz art. 385¹ § 1 k.c. Sąd uznał, że roszczenie powódki uzasadnione było jedynie do wysokości 3.099,08 zł [żądana w pozwie kwota minus kwota 2.771 zł - nienależne wynagrodzenie prowizyjne, minus 500 zł – nienależna (nieekwiwalentna) opłata za usługę pod nazwą (...), minus odsetki umowne za korzystanie z kapitału naliczone w harmonogramie spłat po dokonaniu wypowiedzenia umowy, tj. po 2 marca 2019 r. w kwocie 451,01 zł - po tej dacie powódka nalicza od zadłużenia odsetki ustawowe za opóźnienie]. W zakresie żądania zapłaty pozostałej należności głównej powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie ze względu na uznanie za nieważne postanowień umowy dotyczących wynagrodzenia prowizyjnego i opłaty za tzw. Twój pakiet (art. 58 § 1 i 2 k.c., art. 359 § 2¹ k.c. oraz art. 385¹ § 1 k.c.).

Odsetki umowne za opóźnienie, naliczone z tytułu braku spłaty rat w terminie za każdy dzień zwłoki (19,09 zł) oraz dalsze odsetki ustawowe za opóźnienie od należnej powódce kwoty 3.099,08 zł od dnia następnego po terminie płatności weksla do dnia zapłaty, zasądzono na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. i art. 482 § 1 k.c. oraz pkt 4.1. części C umowy pożyczki.

O kosztach procesu w punkcie 3. (trzecim) sentencji wyroku orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Powódka wygrała sprawę w 45,43 % (3.099,08 zł/6.821,09 zł), ponosząc koszty procesu w łącznej wysokości 2.067 zł z tytułu: opłaty sądowej od pozwu w kwocie 250 zł, opłaty skarbowej od pełnomocnictwa procesowego – 17 zł i wynagrodzenia pełnomocnika będącego adwokatem w wysokości 1.800,00 zł (§ 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie – Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.). Finalnie należał jej się zatem od pozwanej zwrot kwoty 939,04 zł, albowiem pozwana nie poniosła żadnych kosztów procesu.

O rygorze natychmiastowej wykonalności orzeczono na podstawie art. 333 § 1 pkt 3 k.p.c.